NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-8]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

10.00.00-FILOLOGIYA
journal.namdu.uz
PHILOLOGICAL

PODCASTLARNING VODCASTLASHUV FENOMENI: TIPOLOGIK QIYOSIY TAHLIL

Nesibeli Mambetirzayeva
QQDU Mass-media va ommaviy kommunikatsiyalar kafedrasi assistenti
ORCID: https://orcid.org/0009-0001-5122-6929

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekiston va Qoraqalpog‘iston raqamli media makonida audio podcastlarning videoformatga transformatsiyalashuvi (vodcastlashuvi) omillari va bu jarayonning zamonaviy jurnalistik mahsulot sifatiga ko‘rsatayotgan ta’siri tizimli ravishda tahlil qilingan. Tadqiqotda “audiopodcast” va “videopodcast” tushunchalarining nazariy-konseptual farqlari ochib berilib, vizual effektlarning audiokontent mazmuniga hamda auditoriyaning qabul qilishiga ta’siri baholangan. Podcastlarning tematik tasnifi asosida vodcastlashuv fenomeni milliy va xorijiy media tajribasi misolida, qiyosiy-tahliliy metodlar yordamida har tomonlama o‘rganilgan.*

Kalit so‘zlar: *Podcast, Vodcastlashuv fenomeni (Vodcasting), media transformatsiya, vizuallashtirish, podcast tematikasi.*

ФЕНОМЕН ВОДКАСТИНГА В ПОДКАСТАХ: ТИПОЛОГИЧЕСКИЙ СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

Аннотация: *В данной статье систематически анализируются факторы трансформации аудиоподкастов в видеоформат (водкастинга) в цифровом медиапространстве Узбекистана и Каракалпакстана и влияние этого процесса на качество современного журналистского продукта. В исследовании раскрываются теоретико-концептуальные различия понятий "аудиоподкаст" и "видеоподкаст," а также оценивается влияние визуальных эффектов на содержание аудиоконтента и его восприятие аудиторией. На основе тематической классификации подкастов феномен водкастинга всесторонне изучается на примере опыта отечественных и зарубежных медиа с использованием сравнительно-аналитических методов.*

Ключевые слова: *Подкаст, феномен водкастинга (Vodcasting), медиатрансформация, визуализация, тематика подкастов.*

THE PHENOMENON OF VODCASTING IN PODCASTS: A TYPOLOGICAL COMPARATIVE ANALYSIS

Abstract: *This article systematically analyzes the factors driving the transformation of audio podcasts into a video format (vodcasting) within Uzbekistan's digital media space, as well as the impact of this process on the quality of contemporary journalistic products. The study explores the theoretical and conceptual distinctions between "audio podcasts" and "video podcasts" and assesses the influence of visual elements on audio content and its perception by the audience. Based on a thematic classification of podcasts, the vodcasting phenomenon is comprehensively examined through the experience of domestic and foreign media, utilizing comparative and analytical methods.*

Keywords: *Podcast, vodcasting phenomenon, media transformation, visualization, podcast topics.*

Kirish. Jahon tajribasida podcastlar mobil va markazlashmagan (RSS-feed asosidagi) audio format sifatida qaraladi. G‘arbda podcast ko‘proq “audio-first” (avvalo audio) madaniyati bo‘lsa, Markaziy Osiyo, shu jumladan, O‘zbekiston va Qoraqalpog‘istonda podcast YouTube platformasi ta’sirida “vodcast” (Video On Demand Podcast), ya’ni video-podcast shaklida rivojlanmoqda. Bu tendensiya audio kontentning asosiy funksiyasi – “fonda tinglash” imkoniyatini ikkinchi planga surib qo‘ymoqda hamda YouTube-shoular, video-intervyular va bloglar bilan sinonim tarzli kontentni yuzaga keltirdi. Bu esa audio kontentning mustaqil media mahsuloti sifatida shakllanmayotganini, auditoriyaning vizual effektlarga bog‘lanib qolganini, texnik va platformaviy cheklanganlik mavjudligini (masalan, Spotify yoki Apple Podcasts o‘rniga faqat YouTube’ga qaramlik) ko‘rsatadi. Aslida, podcastning ko‘proq audio format sifatida o‘z o‘rniga ega bo‘lishi muhim. Sababi, katta hajmli ma’lumotlar va doimiy vizual agressiya asrida “ko‘zdan yiroq bo‘lish” va “ko‘p vazifalilik” (multitasking) imkoniyatlariga ega bo‘lgan audio-kontent inson diqqatini jamlash hamda axborotni qabul qilishning eng “ekologik” usuli sanaladi. Shunga qaramay, O‘zbekiston va Qoraqalpog‘iston media muhitida podcastning rivojlanishi klassik g‘arb modelidan (audio-only) o‘zgacha tarzda shakllanmoqda va podcastlarning video formatda ishlab chiqilishi –

bu auditoriyaning matn va audioga nisbatan vizual obrazlarni qabul qilishga moyilligi hamda ijodkorlarning monetizatsiya maqsadida YouTube'ga bog'lanib qolganligi natijasidir.

Metodologiya: O'zbek va qoraqalpoq jurnalistikasida podcast hali to'liq ilmiy tadqiq etilmagan, maxsus tasniflanmagan. Mavjud tadqiqotlarda podcast onlayn-jurnalistikaning bir qismi sifatida qaraladi, biroq audio va video dixotomiyasi (ajralishi) maxsus o'rganilmagan. Shu sababli, eng avvalo, O'zbekiston va Qoraqalpog'istondagi podcastlarning video-formatga transformatsiyalashuvi qonuniyatlarini aniqlash hamda buning natijasida yuzaga kelayotgan jurnalistik mahsulot sifatiga ta'sirini baholash muhim. "Audio podcast" va "Video podcast" tushunchalarining chegaralarini ilmiy asoslash, mahalliy podcastlarning auditoriyaga ta'sir mexanizmlarini qiyosiy o'rganish, vizual effektlarning audio-kontent mazmuniga ta'sirini ochib berish zarur. Biz podcast kontentining tematik tasnifi asosida vodcastlashuv fenomenini ko'rib chiqamiz.

Podcastlarning mavzu doirasi an'anaviy OAVga qaraganda ancha keng va tarmoqlangan xarakterga ega bo'lib, "umumiylikdan xususiylikka" tamoyili asosida rivojlanmoqda. Shu bois jahon media maydonidagi eng asosiy mavzularni tanlab olib, mahalliy podcastlar bilan qiyosiy tahlil qilamiz.

Natijalar: Ijtimoiy-siyosiy va tahliliy yo'nalishdagi podcastlar:

Zamonaviy jurnalistikada "Daily News" (Kundalik yangiliklar) podcastlari tez ommalashmoqda. Bu yerda asosiy farq shundaki, jurnalist nafaqat yangilikni yetkazadi, balki voqeaning "parda orti"dagi jihatlarini ham ochib ko'rsatadi. Masalan, The New York Times nashrining "The Daily" podcasti kunning dolzarb bir mavzusini tanlab olib, uni 20-30 daqiqa davomida ekspertlar ishtirokida muhokama qiladi.

Tahlil qilib ko'rsak, bu podcast turi sharhlov jurnalistikasiga yaqin keladi. Yuz bergan voqea-hodisani tushuntirish, anglatish, nimalar sabab bo'lganini, oqibatini, nimalarga ahamiyat berish kerakligini ko'rsatib beradi. Podcast texnik jihatdan audio va video formatda taqdim etilsa-da, uning turlari an'anaviy jurnalistikada mavjud bo'lgan ko'plab janrlarning transformatsiyalashuvi natijasida yuzaga kelganligi ko'rinadi.

Ilmiy tadqiqot ishlarida ham The Daily podcastlari «Times» jurnalistlari bilan bo'lgan suhbatlarga asoslangani aytilgan.[1] Suhbatlarda jurnalistlar o'zlari yoritgan voqeani umumlashtiradi va sharhlaydi. Shu bilan birga, podcast mavzuga oid audioyozuvlar yoki voqea ishtirokchilari bilan o'tkazilgan intervyular kabi original reportajlar bilan to'ldiriladi va ularga o'z fikrini bo'linmasdan aytish imkoniyati yaratiladi.

O'zbekistonda Kun.uz sayti ushbu tajribadan samarali foydalanib kelmoqda. Mamlakatimizda va jahonda yuz bergan muhim voqealar bo'yicha intervyular, kengaytirilgan ekspertlar bilan suhbatlar tashkillashtiriladi. Bu podcast formatiga juda yaqin. Sababi, Telegram kanaliga reklama sifatida qisqa video qo'yiladi, asosiy suhbatni esa YouTube'dan ko'rish imkoniyati yaratilgan. Biroq kontent video formatda bo'lib, podcast deb nomlanmagan. Agar u podcast deb ko'rsatilsa, ayrim materiallar formatga to'g'ri kelmay qolishi mumkin. Masalan, YouTube platformasi va Telegram kanaliga 2026 yil 7 yanvar kuni joylashtirilgan, boshlovchi Baxtiyor Muhammadov olib borgan «Infobiznesning ildizi – ilmsizlikda» nomli videoni olib ko'raylik. Unda jurnalist mehmon sifatida servis va savdo bo'yicha mutaxassis Alisher Rustamov bilan biznesda konsalting va trening xizmatlari to'g'risida fikrlashadi. Bu suhbat Telegram kanalida ikki formatda taqdim etilgan: xohlasangiz, matn orqali maqolani o'qishingiz, xohlasangiz, video bilan tanishishingiz mumkin. Suhbat 25 daqiqa davom etadi. Bu kontentning formati konvergent: matn, video va audio aralash. E'tiborlisi, videoni tomosha qilmay, shunchaki eshitib ham kerakli ma'lumotni to'liq olish mumkin. Shu bois, bu materialni video ko'rinishidagi podcast - vodcast deb qarash mumkin.

2026 yil 5 yanvar kuni esa siyosatshunos Farhod Tolipov, jamiyatshunos Mahmud Yo‘ldoshev, migratsiya masalalari bo‘yicha ekspert Botir Shermuhammad bilan jurnalist Shohrux Majidzoda o‘sha kunning dolzarb mavzusi - «Vaziyat yaxshilanishiga ishonish – fantastika»: faollar Xabarovskda o‘lgan migrant voqeasi haqida» mavzusida suhbatlashadi. Bu yerda videoni tomosha qilish zarurati bor. Voqea qanday yuz berganini ko‘rsatuvchi kadrlar qo‘yib berilgani uchun bu podcast ham, vodcast ham emas, balki videokontentdir. Shuning uchun ham kun.uz o‘z materiallariga podcast deb nom qo‘ymaydi.

Shuningdek, siyosatshunos Kamoliddin Rabbimov olib boradigan «Rabbimov fikri» ruknida doimiy ravishda siyosiy voqealarga sharh beriladi, ular chuqur tahlil qilinadi. Yoki saytning «Kun tafsiloti», «Jahon yangiliklari» kabi kundalik axborotnomalari ham podcast formatiga yaqin. Biroq, bularga aynan podcast deb nom qo‘yilmaganining sababi, birinchidan, o‘zbek va qoraqalpoq jurnalistikasida hanuzgacha podcastga norasmiy kontent sifatida qaraladi. Ikkinchidan, aniq mezonlarni bilmaslik sababli umumiy tarzda videokontent deb qo‘yishni ma’qul ko‘rishadi. Uchinchidan, yuqorida eslatib o‘tganimizdek, podcast deb nom berilsa, ayrim imkoniyatlar cheklanadi: kontentlar faqat fon rejimida eshitishga mo‘ljallanmagan, tinglovchi tomosha qilishga ham majbur bo‘ladigan o‘rinlar ko‘plab uchraydi.

Siyosiy-ijtimoiy tahlil yo‘nalishida katta auditoriya to‘plagan «Lolazor» va «Gazeta.uz» podcastlari ham bor. «Lolazor» podcasti turli soha vakillari bilan davlat boshqaruvi, qonunchilikdagi o‘zgarishlar, korrupsiyaga qarshi kurash va so‘z erkinligi kabi dolzarb rasmiy mavzulardagi suhbatlarni o‘zida jamlagan. Podcastni bir necha boshlovchi olib boradi. Bu ikki podcast an’anaviy OAVdagi «rasmiychilik»dan qochib, voqealarni tizimli va tanqidiy nuqtayi nazardan tahlil qilish orqali jamoatchilik nazorati funksiyasini bajarmoqda. Ayniqsa, «Lolazor» podcastida jurnalistlar va ekspertlar guruhi voqealarni shunchaki bayon qilibgina qolmay, ularning sabab va oqibatlarini ham batafsil yoritadi. Bu o‘rinda «agenda-setting» (kun tartibini belgilash) jurnalistlardan podcast mualliflariga o‘tayotgani seziladi. Podcastda muhokama qilingan mavzuning bir necha soat ichida boshqa elektron OAV va ijtimoiy tarmoqlar uchun asosiy mavzuga aylanishi uning jamiyatdagi ta’sir kuchini ko‘rsatadi.

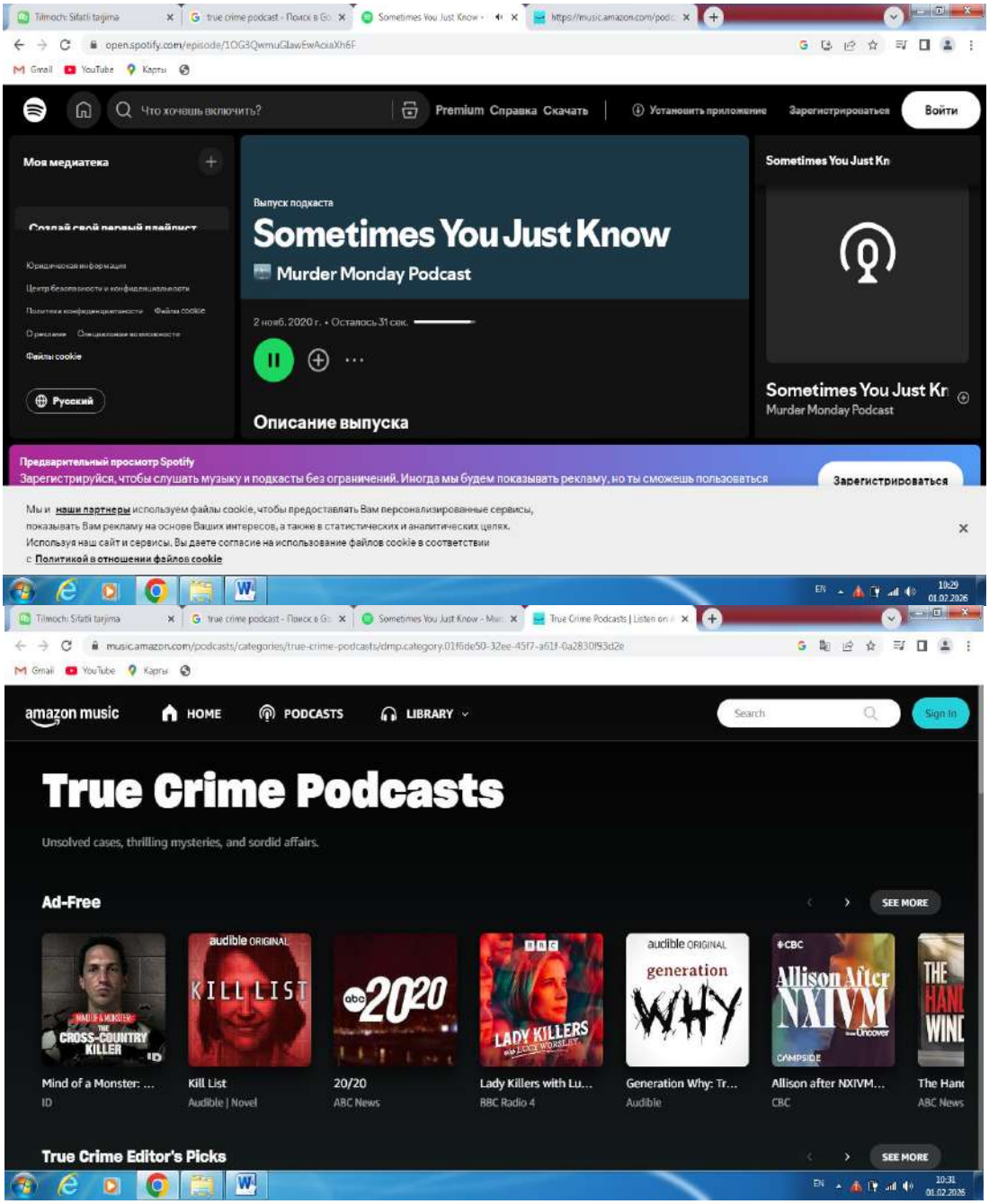
Internetning o‘zbek segmenti kunning dolzarb yangiliklarini, ijtimoiy-siyosiy mavzularni xorijiy tajriba asosida tahlil qilib berishni rasmiy saytlar yoki maxsus loyihalar doirasida podcastlar kontentlari orqali amaliyotga joriy etgan bo‘lsa-da, Qoraqalpog‘istonda bu tajriba hali kuzatilmayapti. Bizda ijtimoiy-siyosiy podcastlar yo‘q. The New York Times, The Guardian, BBC kabi yirik mediaxoldinglar ishlab chiqaradigan kundalik dolzarb yangiliklarni tahlil qiluvchi podkastlarga o‘xshash dasturlarni Qoraqalpog‘istonda ham ommalashtirish muhim. Buning uchun siyosiy savodxonlik darajasi yuqori sharhlovchi, publitsist, turli sohalardan malakali ekspertlar va yetuk podkasterlarga ehtiyoj bor.

Ikkinchi tematik yo‘nalish – surishtiruv jurnalistikasi (True Crime) podcastlaridir. Bu mavzudagi podcast inqilobi 2014-yillardan boshlandi. Jurnalist Sara Kyonigning “Serial” podcasti janrning zamonaviy ko‘rinishini yaratdi. Ushbu podcast chiqqanidan so‘ng, “True Crime” audio-industriyaning asosiy segmentiga aylandi[3].

Jinoyat haqidagi podcastlar nafaqat tinglovchilarni jalb qildi, balki jurnalistikada “interaktiv tergov” va “empatik hikoya qilish” kabi yangi tushunchalarni yuzaga keltirdi. Bunda jurnalist dalillarni bosqichma-bosqich taqdim etish orqali auditoriyani tergov jarayoniga jalb qiladi.

Global statistika va platformalar tahliliga qaraydigan bo‘lsak, Edison Research (2025) ma’lumotlariga ko‘ra, “True Crime” xotin-qizlar auditoriyasi orasida eng ko‘p tinglanadigan birinchi toifadagi janr bo‘lib qolmoqda[4].

O‘zbekiston va Qoraqalpog‘istonda aynan jinoyat ishlari va uning tafsilotlari to‘g‘risida jurnalistlar boshchiligida o‘tkazilgan surishtiruv natijalariga asoslangan maxsus podcastlar yo‘q, lekin “Milliy TV”da efirga uzatiladigan hamda YouTube platformasiga joylashtiriladigan “O‘tkir tergov” ko‘rsatuvi aktyorlar va tegishli organlar – Ichki ishlar xodimlari, prokurorlar, sudyalar hamda boshlovchi yordamida jinoyat ishlarini keng yoritadi. O‘zbekistonda ko‘proq video formatga murojaat qilinadi. Xorijda esa ko‘proq audio format tanlanadi va bu yaxshi usul. Video ko‘rinish yaratish bosqichida, ya’ni sahnalashtirishda obyektivlik tamoyili buzilishi mumkin. Shuningdek, yuz bergan holatni qayta sahnalashtirish, obyekt tanlash, mehmonlar uchun maxsus studiya, fon kabi qo‘shimcha masalalarga ortiqcha mablag’ va ko‘proq vaqt sarflanadi. Undan ko‘ra, jurnalist surishtiruvi kabi hujjatlarni o‘rganib, tegishli shaxslardan intervyu olib yoki suhbatlashish usullari orqali audio formatda taqdim etgan ma’qul. Jinoyat mavzusida haddan tashqari hissiyotga berilmaslik lozim va detallar qanday ishlatilganini video orqali aniq ko‘rsatish ham shart emas. Quyida xorijiy podcastlarning Spotify, Amazon platformalariga yuklangan ko‘rinishi bilan tanishishingiz mumkin.

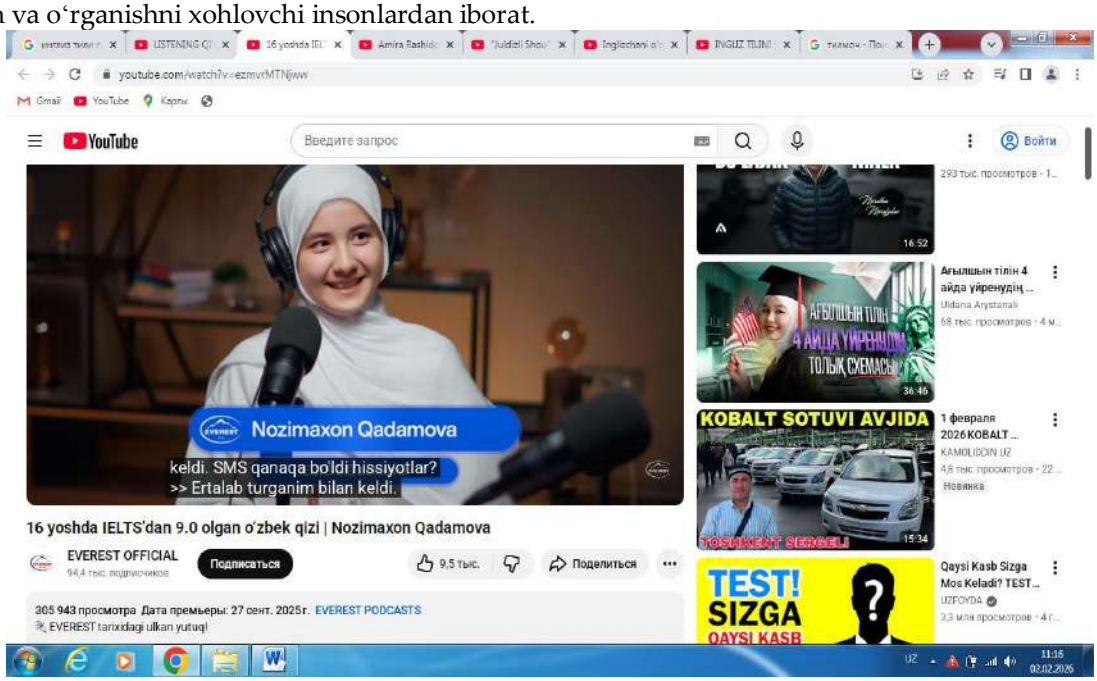
2025-yilning haqiqiy jinoyat podcastlari deb tan olingan xorijiy podcastlarni tahlil qilib koʻrganimizda, jinoyat podcastlarining oʻzi bir necha yoʻnalish va mavzuga boʻlinganligini kuzatdik. Jumladan, tergovga oid va hikoya shaklida tayyorlangan "In The Dark", "Serial", "Bear Brook", "Cold" hamda "Your Own Backyard" podcastlari yuqori koʻrsatkichga erishgan. Suhbat koʻrinishidagi "Crime Junkie", "Morbid", "My Favorite Murder", "Last Podcast On The Left" hamda "MrBallen Podcast" kabi podcastlar juda koʻp tinglangan. Hujjatli va yangiliklar koʻrinishidagi podcastlar ("Dateline NBC", "48 Hours", "20/20" va "Scamanda"), ixtisoslashgan yoxud parklardagi jinoyatlarni fosh etuvchi podcastlar ("Criminal", "Sistas Who Kill"), kichik shaharlardagi ochilmagan jinoyatlar ("Small Town Murder", "The Deck"), raqamli firibgarlik yoʻnalishidagi podcastlar ("The Missing Cryptoqueen", "Scamanda") kabi mayda mavzularga boʻlingan. Demak, podcast yirik yoʻnalish sifatida ichki boʻlinishga ega.

Raqamli media fenomeni boʻlgan podcastlarning yana bir muhim jihati shundaki, ular murakkab sohalarni sodda tarzda tushuntira oladi. Podcastlar ixtisoslashgan jurnalistika kabi tor doiradagi yoʻnalishlar, masalan, texnologiya, ta’lim, tarix yoki shaxsiy moliya, psixologiya boʻyicha ham millionlab auditoriya toʻplay oladi. Yangilik yoki muammoli boʻlmagan mavzular ham raqamli makonda oʻz xaridorini aynan podcastlar orqali topmoqda. Shu jihatlarni inobatga olsak, podcast onlayn muhitda ixtisoslashgan jurnalistika vazifasini bajarmoqda. Buni podcastning nishe (tor doiradagi) turlari isbotlaydi. Nishe podcastlar keng jamoatchilik uchun emas, balki ma’lum bir sohaga qiziqadigan ekspertlar va ishqibozlar uchun moʻljallangan kontent boʻlib, oʻsha sohaga yoʻnaltirilgan, tabiati murakkab ilmiy va iqtisodiy tushunchalarni "demokratlashtirish"ga imkoniyat yaratadi. Nishe podcastlar "hamma haqida hamma narsa" emas, balki "muayyan soha

haqida yetuk bilim" tamoyiliga asoslanadi. Bunday podcastning afzalligi monetizatsiya qilish imkoniyatidir: reklama beruvchi uchun 1 million "umumiy" tinglovchidan ko‘ra, 1000 ta aniq "xaridor" afzal.

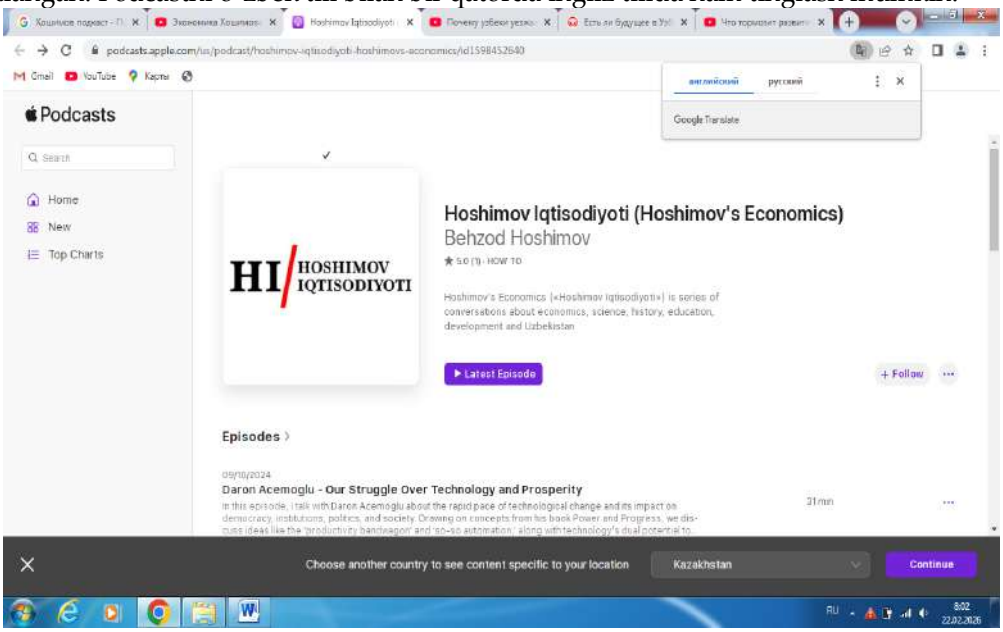
K. A. Pakulina va L. E. Petrovalarning "Podcast kreativ loyihalarni ilgari surish usuli sifatida: yaratish texnologiyasi" nomli ilmiy maqolasida ta’kidlanganidek, tor yo‘nalishdagi podcastlar ma’lum bir auditoriya uchun tor ixtisoslashgan ma’lumotlarni yetkazishda katta o‘rin tutadi. Ular tinglovchilarga o‘z sohasidagi so‘nggi yangiliklar va tendensiyalardan xabardor bo‘lishga yordam beradi, shuningdek, turli mavzularda suhbatlashish va muhokama qilish uchun imkoniyat yaratadi.

O‘zbekistonda til o‘rganishga oid podcastlar bisyor. Jumladan, “Cambridge podcast”, “Everest podcast” kabi loyihalar til o‘rganish va o‘rgatish bo‘yicha turli yuqori natijalarga erishgan insonlar bilan suhbatlar o‘tkazishga, tajriba almashishga asoslanadi. Formati – video, janri – suhbat. IELTS imtihonidan 8, 8.5, 9 natija ko‘rsatgan bir yoki bir necha instruktorlar bilan yoxud til o‘rganib, katta natijalarga erishgan yoshlar bilan suhbatlar o‘tkaziladi. Auditoriyasi ingliz tilini o‘rganayotgan va o‘rganishni xohlovchi insonlardan iborat.

IT sohasida ham O‘zbekistonda podcastlar yaxshi yuritilmoqda. RealSoft podcasti IT texnologiyalari, ushbu sohadagi ekspertlar, kompaniya egalari, dasturchilar bilan suhbat shaklida olib boriladi.

Biznes sohasida ham yoshlarning iqtisodiy savodxonligini oshirishga qaratilgan podcastlar ishlab chiqarilmoqda. "Hoshimov iqtisodiyoti" podcasti video formatda YouTube’da berib borilishi bilan bir qatorda Apple podcastiga audio formatda ham yuklangan. Podcastni o‘zbek tili bilan bir qatorda ingliz tilida ham tinglash mumkin.

“Hoshimov iqtisodiyoti» podcasti – asosan global iqtisodiy jarayonlar, bozor islohotlari, ta’lim sifati va institutsional o‘zgarishlar haqidagi ma’rifiy suhbatlar to‘plamidan iborat.

Din boʻyicha ulamolar, ustozlarning podcastlari muntazam ravishda turli ijtimoiy tarmoqlar qatorida YouTube'ga ham joylashtirib boriladi. Ular orasida Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf, Abdulla domla audio toʻplamlari podcastga yaqin, video epizod deyarli yoʻq, faqat ekranga qandaydir rasm qoʻyiladi. Lekin ularni maxsus audio platformalarga emas, YouTube'ga joylashtirib qoʻyishgan. Chunki bizda YouTube orqali daromad topish, katta auditoriya yigʻish imkoniyati bor. Bu texnik jihatdan cheklanganlik belgisi boʻlsa, ikkinchidan, odamlar hali audio mahsulotni qabul qilish uchun vizual kontentdan zerikmaganini koʻrsatadi.

Vodcast koʻrinishidagi nishaviy podcastlar qatoriga kiruvchi psixologik suhbatlar ham koʻpaymoqda. Lekin YouTube'da koʻpchilik materiallar na podcast, na blog, na video kontent deb atalgan. Bu tasniflash muammosi borligini koʻrsatadi. Biz ularning ayrimlarini podcast degan qarorga keldik. Masalan, Abdulla domla bayonotlari sof podcast formatiga mos. Chunki ularni eshitishning oʻzi kifoya, koʻrish shart emas. Bu yoʻnalishdagi podcastlar "Long-form journalism" (uzun formatli jurnalistika) tamoyiliga asoslanadi. 40-60 daqiqalik suhbatlar tinglovchiga mavzuni toʻliq tushuntirib beradi. «Millat umidi», «Bu podcast», «Gurung» kabi suhbat asosiga qurilgan podcastlar ham sof audiopodcast talablariga javob bersa-da, video formatda tayyorlangan.

Bizda Sangzor.uz sayti alohida podcast boʻlimini yaratgan. Saytdan 50 ga yaqin turli mavzu va janrdagi audio formatli podcastlar oʻrin olgan. Ularning davomiyligi oʻrtacha 20-30 daqiqa atrofida. Maxsus audio platformalarga joylashtirilmaganligi sababli tinglovchilar sonini kam. Agar kelajakda har bir ommaviy axborot vositasi oʻz podcast platformasi yoki boʻlimini yaratadigan boʻlsa, bu masalani koʻrib chiqish zarurligi bor.

Shuningdek, soʻnggi yillarda milliy podcasting tizimida inson huquqlari, gender tengligi, psixologik salomatlik va shaxsiy hayotiy tajriba kabi mavzular alohida oʻrin egallamoqda. Bu yoʻnalishdagi podcastlarning asosiy oʻziga xosligi – "Empatiya effekti" hisoblanadi. Tinglovchi qahramonning hikoyasini tinglash orqali voqeani ichki his-tuygʻulari bilan his qiladi. Bu esa podcastning nafaqat axborot berish, balki ijtimoiy ongni oʻzgartirish funksiyasini ham kuchaytiradi.

Podcastlar hali yaxlit tasnifga ega emas: ayrim tadqiqotchilar podcastlarni mavzusiga koʻra ajratsa, boshqalari shaklini (dialog, monolog, polilog) asos qilib oladi, uchinchilari esa turlarga ajratishda bir necha mezonni aralashtirib yuboradi.

Qoraqalpogʻiston misolida olib qarasak, podcast hali tipologik jihatdan tasniflanadigan darajada rivojlanmadi. Qoraqalpoqcha podcast intervyu formatida rivojlanmoqda va aniq bir yoʻnalishga ega emas. Faqat "Kino podcast"ni nishaviy podcast sifatida olib qarash mumkin. Boshqa podcastlar intervyu formatida boʻlib, mehmon sifatida turli soha mutaxassislari, koʻproq shou-biznes vakillari taklif etiladi va ular bilan shaxsiy hayot, ijod hamda ish faoliyati, toʻplagan tajribalari yuzasidan suhbat oʻtkaziladi. "GÓJE podcast", "Orta Podcast", "Erkin podcast", "Sawbet podcast" "Kúnde Like", "Jolshi Juldiz", "Otaw ishinde" podcastlarining barchasi suhbat shaklida. Ulardan "Kúnde Like", "Jolshi Juldiz", "Erkin podcast", "Sawbet podcast", "Otaw ishinde" podcastlari uslubi an'anaviy ommaviy axborot vositalari koʻrsatuvlari formatiga mos. Boshlovchilar faqat savol berish bilan cheklanadi. Mavzuni birgalikda muhokama qilish, fikrlar toʻqnashuvi uchramaydi. Shuning uchun, kelajakda Qoraqalpogʻiston jurnalistikasi ham xorij jurnalistikasi singari ijtimoiy-siyosiy yoʻnalishdagi muhim yangiliklarni keng tahlil qilishga qaratilgan "The Daily" kabi hamda muayyan auditoriyaga (keksalar, ayollar, yoshlar, bolalar) moʻljallangan, aniq yoʻnalishdagi (IT, diniy, ekologiya, iqtisodiyot, til, psixologiya kabi) yoki hikoya formatidagi podkastlarni ishlab chiqarish kerak. Ikkinchidan, podkast audio yoki video formatda tayyorlanishidan qat'i nazar, uni har qanday ish bilan band holda ham tinglashga moʻljallangan boʻlishi maqsadga muvofiq.

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, milliy podcastlarning mavzu doirasini tahlil qilish O‘zbekiston va Qoraqalpog‘istonda podcastning "muqobil mediamaydon" vazifasini bajarayotganini ko‘rsatadi. U an’anaviy televideniye yoki radioda ko‘tarilishi qiyin bo‘lgan yoki yetarlicha muhokama qilinmaydigan mavzularni diqqat markaziga olib chiqmoqda. Bu esa podcastni axborot yetkazishning oddiy bir shakli emas, balki raqamli demokratiyaning muhim vositasi (fenomeni) sifatida tushunilishiga asos yaratadi.

Maqolada olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli mediamuhitda podcastlar axborotdan foydalanish madaniyatini yangi sifat bosqichiga olib chiqdi. An’anaviy OAVga xos bo‘lgan umumiy kontent ishlab chiqarish modeli bugungi kunda auditoriyaning bo‘linishi (fragmentatsiyasi) va raqamli-personallashtirish fenomeni bilan almashmoqda. "Pastdan yuqoriga" (bottom-up) tamoyili asosida rivojlanayotgan ushbu tizim mediamahsulotning formati va kontent tuzilishini tubdan o‘zgartirdi. Iste’molchining erkin tanlov imkoniyati va raqamli bozor qonuniyatlari podcastlar tipologiyasi va tasnifiy xususiyatlarining doimiy ravishda evolyutsion rivojlanib borishini ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mead, Rebecca (August 21, 2017). "An Appreciation of Michael Barbaro and "The Daily"". The New Yorker. Retrieved November 19, 2017.

2. *Wichter, Zach (March 9, 2018). "How 'The Daily' Sounds Out the News". The New York Times. ISSN 0362-4331. Retrieved May 7, 2022.*

3. McHugh, S. (2022). The Power of Podcasting. Columbia University Press.

4. The Podcast Consumer 2025 - Edison Research at SSRS

5. Пакулина К. А., Петрова Л. Е. Подкаст как способ продвижения креативных проектов: технология создания // Управление культурой. 2023. No1(5). С. 65–72.